

Naar een nieuwe pachtwetgeving?

Er zijn nogal wat ontwikkelingen in de pachtwetgeving. De belangenbehartiging wat betreft pacht wordt gedaan door de Bond van Landpachters en Eigen grondgebruikers (BLHB). Omdat de NAV zich niet specifiek bezig houdt met pachtzaken, hebben we BLHB-voorzitter Piet van der Eijk gevraagd één en ander voor ons op een rijtje te zetten.

PACHTEVALUATIE

Afgelopen jaar (2014) is in april de lang verwachte evaluatie van de pachtregelgeving door professor Willem Bruil afgerond. Het resultaat was teleurstellend, niet alleen voor belangenorganisaties als de BLHB maar ook voor deskundigen op het gebied van de pachtwetgeving. Kort samengevat ging Bruil uit van gelijkwaardigheid tussen partijen en een vergaande liberalisering van het systeem met vrije pachtprizen. Al op 15 mei werd tijdens een bijeenkomst op het Ministerie van Economische Zaken (EZ) door vrijwel alle aanwezigen forse kritiek geuit en leken de voorstellen van Bruil op voorhand achterhaald.

PACHTNORMEN 2014

Het nieuws in de pachtwereld volgde elkaar snel op. Nog nauwelijks bekomen van de schrik over de evaluatie van Bruil ontvingen we in mei de pachtnormen 2014. Deze gelden met ingang van het pachtprijsjaar volgend op 1 juli 2014. Voor komend jaar (2015) geldt een stijging in de IJsselmeerpolders en het Zuidwestelijk akkerbouwgebied van resp. 20 en 22%. Dat lijkt veel maar bedacht dient te worden dat de prijzen daar vorige keer zo'n 30 % daalden, zodat we nu ten opzichte van de pachtnormen 2012 ongeveer in het

midden uitkomen. In de Bouwhoek en het Hogeland een daling van 5% na ook vorig jaar een daling met 11%. In de Veenkoloniën en het Oldambt zal de pachtprijs met 10% opnieuw stijgen. De BLHB is van mening dat dit beter moet kunnen door meer rekening te houden met kwaliteitsverschillen van de grond. Daarnaast realiseren we ons dat het huidige systeem dat gebaseerd is op het met de grond behaalde inkomen beter is dan een systeem met vrije pachtprizen, zoals in de evaluatie werd voorgesteld.

DEELAKKOORD VAN SPELDERHOLT

Met uitzondering van de verpachtersorganisatie FPG was vrijwel iedereen ongelukkig met de uitkomst van de evaluatie van de pachtwetgeving van prof. Bruil. Dit heeft er toe geleid dat in de zomer van 2014 alle partijen (Ministerie van EZ, belangenorganisaties BLHB, LTO, NAJK, FPG, grote verpachters RVOB, ASR, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en de Nederlandse Vereniging van Rentmeesters NVR) om tafel zijn gaan zitten om te bezien of er een haalbaar alternatief bereikt kon worden. De basis hiervoor vormde een voorstel van mrs. Valk, Snijder en Verbakel. Dit heeft geleid tot overeenstemming over een deelakkoord, het akkoord van Spelderholt, genoemd naar de plaats van de onderhandelingen. Als de staatssecretaris en de Tweede Kamer dit voorstel overnemen is de reguliere pacht behouden voor de toekomst en de pachtprijsbeheersing voor bestaande overeenkomsten in ieder geval voor langere tijd verzekerd. In het deelakkoord wordt voorgesteld om de geliberaliseerde pacht te laten verdwijnen en plaats te laten maken voor flexibele pacht en loopbaanpacht met een lagere in plaats van een hogere pachtprijs. Voor nieuwe reguliere pacht-

contracten geldt een vrije aanvangsprijs. Op een punt zijn we het niet eens geworden. De BLHB is samen met LTO en NAJK voorstander van het volledig in stand laten van het huidige stelsel van reguliere pacht, inclusief pachtprijsbepaling, dus onbeperkt overgangsrecht voor bestaande pachtcontracten. De overige partijen wensten vast te houden aan het overgangsrecht zoals verwoord in het deelakkoord, nl. beperking tot de zittende pachters en hun binnen 4 jaar (of 6 jaar bij overlijden) middels indeplaatsstelling of medepacht aan te wijzen bedrijfsopvolgers.... Dit gaat dus alleen over de pachtprijs, die voor zittende pachters en 'nabije' bedrijfsopvolgers op relatief hetzelfde niveau blijft. De reguliere pacht met continuatierecht, indeplaatsstelling enz. blijft wel volledig in stand.

REGULIERE PACTH KAN BLIJVEN BESTAAN

De staatssecretaris beschouwt het akkoord van Spelderholt als een logisch vervolg op de evaluatie van professor Bruil. Dat is mooi gezegd. Willem Bruil heeft het akkoord inmiddels ook ondersteund. Wel gaat hij er van uit dat de huidige pachtregeling nog wel even zal blijven bestaan. Dat zal ook wel, het eerste overleg over de nieuwe regeling in de Tweede Kamer zal in maart 2015 plaatsvinden, een wetsvoorstel zal de staatssecretaris op zijn vroegst eind 2015 bij de Tweede Kamer aanhangig kunnen maken. Daarnaast zijn de eerste scheurtjes in het akkoord al zichtbaar, de FPG heeft in een persbericht alsnog gepleit voor behoud van de geliberaliseerde pacht.

We bedanken Piet van der Eijk voor zijn bijdrage. Uiteraard houden we u op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen.

NAV

De NAV wenst u een gezond 2015 onder het motto
'Genoeg is Beter'!

Voor de Nederlandse akkerbouw is de aardappel met afstand het hoofdgewas. Of het nu om consumptie-, zetmeel- of poot-aardappelen gaat, het bedrijfsinkomen is in sterke mate afhankelijk van dit hoofdgewas. Het is dan ook een drama dat met name de consumptieaardappelen qua prijsvorming in de goot liggen. Al het gehele seizoen liggen de prijzen van de vrije frites-aardappelen op voerprijsniveau. En dat zonder dat er in de pers tranen geuit worden... Wanneer je dat vergelijkt met bijvoorbeeld de melkveehouderij, dan is er sprake van een gelatenheid. Maar hoe moet het nu verder met dit spilgewas voor de Nederlandse akkerbouw? Moeten we meer contracteren, dus zeg maar de aardappelen in 'koopmans hand'? Of worden er dusdanig lage contractprijzen

geboden dat er dan ook op vaste armoede gekoerst wordt? Gaan we het areaal voor 2015 toch weer maximaal vullen? Of gaan we het areaal individueel krimpen om vraag en aanbod weer in evenwicht te brengen? Allemaal vragen die nu spelen bij de invulling van de bouwplannen voor het komende jaar. En dat nog weer los van de vraag hoe we het uienareaal gaan plannen, nu we door de regisseur van de bieten-teelt door middel van krimp het suikeroverschot van 2014 moeten wegwerken.

Het is kortom een moeilijk te ontwarren knoop om de bouwplanpuzzel voor het komende jaar goed in te vullen. Het lichtpuntje voor dit moment is dat de graanmarkt wel positief reageert op de Oekraïense spanningen en de Russische

boycot. In die zin is het te hopen dat de spilfunctie in de akkerbouw die door de granen wordt ingenomen ook weer voor herstel van het evenwicht in de markten van de niet-stapelbare gewassen kan zorgen. Maar voorlopig is het de zorg van de akkerbouwer/ondernemer om voor het komende jaar een planning te maken waarbij er redelijkerwijs aan de verplichtingen voldaan kan worden. Voor de langere termijn moet het dan tot alle schakels in de markt doordringen dat voor continuïteit en maatschappelijk verantwoord ondernemen meer nodig is dan alleen maar mooie woorden. Deze uitdaging moeten we met elkaar oppakken om tot een succesvol boerenjaar te komen. Ik wens u allen hierbij veel wijsheid toe.

Teun de Jong

Korte ketens als aantrekkelijk alternatief voor producenten en consumenten

Sinds juni 2013 loopt het zogenaamde Grundtvig project, een door de EU gesubsidieerd project in het kader van het programma 'Leven Lang Leren', waaraan tien landen deelnemen. Voor Nederland doet de NAV hieraan mee. Het project heeft als onderwerp agro-ecologie en heeft een looptijd van twee jaar. De belangrijkste activiteiten zijn het organiseren van bijeenkomsten, waarbij de deelnemers van elkaars ervaringen kunnen leren, zodat ze die in eigen land kunnen toepassen en uitdragen.

BIJENKOMST 'KORTE KETENS'
De NAV was aanwezig op de derde internationale conferentie van het project in Galicië (Spanje). Het onderwerp was agro-ecologie en korte ketens. Korte ketens houdt in dat boeren hun producten rechtstreeks aan de consument verkopen of bijvoorbeeld op lokale streekmarkten. Dit in tegenstelling tot het gesleep met voedsel over de hele wereld als gevolg van de liberalisering en globalisering. Hanny van Geel en Keimpe van der Heide vertegenwoordigden de NAV en zij werden vergezeld door Sandra van Kampen, die op uitnodiging van de NAV ook deelnam. Sandra was tot voor kort werkzaam bij Urgenda, een organisatie die zich bezig houdt met duurzame ontwikkeling. Zij heeft veel

kennis opgebouwd over allerlei burgerinitiatieven in ons land, die zich bezig houden met voedsel. Op de conferentie werden de ervaringen met korte ketens vanuit tien Europese landen uitgewisseld en daarin kon Sandra de Nederlandse ervaringen inbrengen. In grote lijnen is de conclusie, dat er vrijwel overal meer burgergroeperingen komen die bezig zijn met voedsel en hoe het geproduceerd wordt. In de markt is het nog niet altijd even duidelijk te zien, maar de trend is overal aanwezig.

CERTIFICERING

Een gevolg van de toename van de interesse in korte ketens is dat de huidige vormen van certificering niet meer voldoen, omdat daarbij niet de producent en de consument het heft in handen hebben, maar juist de tussenschakels in de keten. Een certificaat heeft als doel om de consument vertrouwen te geven in het product dat hij koopt. Daarom lijkt het tijd dat er vormen van certificering komen waarin de bewuste consument samen met de producent kijkt welke eisen er aan de productiewijze gesteld moeten worden en welke consequenties dat heeft voor de prijs van het product. Hier worden her en der ervaringen mee opgedaan en het lijkt de moeite waard om ook voor de Nederlandse situatie uit te zoeken wat de mogelijkheden van een dergelijke vorm van certificering zijn. De NAV gaat hier-

over graag in gesprek met consumentenorganisaties. Zo kunnen korte ketens een aantrekkelijke en duurzame optie worden voor producenten én consumenten met prijzen die voor beide partijen gunstiger kunnen zijn dan nu, terwijl de kwaliteit in consumenten-ogen gewaarborgd is door de certificering.

NAV

Agenda

- 13 januari** Landelijk NAV-bestuur.
- 15 januari** Bijeenkomst met als thema: 'Producenten, markt en consumenten – hoe vergroten we de invloed van de producenten in de keten?'
m.m.v. Keimpe van der Heide, NAV-bestuurslid en Marc Jansen, directeur van het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel.
Restaurant De Grevelingen, Parallelweg 1, Bruinisse, 19.30 uur.
- 6 februari** Landelijk NAV-bestuur en werkbezoek Europarlementariër Annie Schreijer-Pierik (CDA).
- 11 februari** ALV en Jaarcongres over 'Risicomanagement'.
De Meeuwenhoeve Lelystad, zie ook pag. 4.

‘Burger laten weten waar voedsel vandaan komt’

Elke maand laten we onder de titel ‘NAV-er in beeld’ een NAV-lid aan het woord. Dit keer Martin de Ruiter uit Strijen (Zuid-Holland). Namens de NAV is hij betrokken bij de oprichting van een collectief van agrarische ondernemers voor het behoud van akkerranden en agrarisch natuurbeheer.

In de Hoeksche Waard boert Martin de Ruiter, 50 jaar, getrouwd en vader van 2 kinderen (7 en 12 jaar). Van huis uit is hij geen boer. Via een goede vriend is hij in de akkerbouw terecht gekomen en is nu al zo’n 16 jaar bedrijfsleider op een akkerbouwbedrijf, genaamd: A.L. Bons Landbouwbedrijf. De vriend, eigenaar van het akkerbouwbedrijf beheert in zijn woonplaats Strijen een camping. Waar nodig werken ze samen en organiseren ze activiteiten voor campinggasten.

HET BEDRIJF

‘Het akkerbouwbedrijf is 52 hectare groot. Met de huidige grondprijzen is groeien onmogelijk. De grond varieert van 30% naar 60% afslibbaar. Er worden nu aardappels, graan en suikerbieten verbouwd op een gangbare wijze. Tot dit jaar werden er ook sperziebonen geteeld, maar de afnemer huurt minder grond, dus dat is nu gestopt. Mijn voorkeur gaat uit naar een bouwplan van 1 op 5. Dat is goed voor de vruchtwisseling, voor de grond en voor de volumes per product. Door het bouwplan van 1 op 5 wordt er meer graan verbouwd. Ik probeer zo min mogelijk gewasbeschermingsmiddelen te gebruiken en dierlijke mest i.p.v. kunstmest. De dagelijkse leiding doe ik geheel zelfstandig, voor grotere investeringen heb ik overleg met de eigenaar. Ik ben echt ‘boer in hart en nieren’.

AKKERBOUW EN NATUUR

‘Mijn passie is om het gangbare akkerbouwbedrijf zo goed mogelijk te combineren met natuur, mits er ook centen tegenover staan. Al mijn percelen hebben akkerranden, totaal zo’n zes kilometer. Akkerranden zijn mooi, makkelijk in onderhoud en goed voor de luisbestrijding. Daardoor gebruik ik minder bestrijdingsmiddel. De recreanten genieten ervan. Zelf praat ik vaak met voorbijgangers over de landbouw, wat er voor gedaan moet worden voordat het voedsel in de supermarkt ligt. Maar ook praat ik dan over de supermarktprijs en de prijs die de boer voor zijn

product krijgt. Verder heb ik meegedaan aan een pilot van 3 jaar, genaamd Vogel Akker. Het ging erom om akkervogels terug te krijgen door een bepaald mengsel in te zaaien en te onderhouden. De pilot is nu afgelopen, maar ik ga er wel mee door, omdat ik zie dat het zeker effect heeft op de akkervogelstand!

Martin de Ruiter

COLLECTIEF AKKERRANDEN EN NATUURBEHEER

‘Omdat de overheid niet meer verder wil met het financieel ondersteunen van de aanleg en het beheer van akkerranden voor individuele bedrijven zijn wij hier in de Hoeksche Waard bezig om een collectief op te richten om deze akkerranden en ander agrarisch natuurbeheer wél te behouden mét een vergoeding. De rechtsvorm hiervoor is in de maak, waarbij agrarische bedrijven zich dan kunnen aansluiten. Nu telt de Hoeksche Waard 600 kilometer akkerranden, die we niet verloren willen laten gaan. De Hoeksche Waard is een officieel ‘Nationaal Landschap’ geworden. Men wil zich ook gaan richten op recreanten en toerisme. De landbouw wordt niet extra beperkt en heeft van deze status geen last.’

BOER EN BURGER

‘In de oogstperiode organiseren we activiteiten voor de campinggasten. Zo mogen de kinderen een rondje met de combine meerijden en mag men op een perceel aardappelen handmatig oogsten. Vorig seizoen werden onze sperziebonen niet geoogst. Via Facebook had ik burgers opgeroepen te komen plukken. Dat gaf mij weer een kans uitleg te geven over de werkwijze op een agrarisch bedrijf. Niet alleen de kinderen vinden dit leuk maar de ouders waarderen vooral dat ik hun kinderen uitleg waar ons voedsel vandaan komt. Door deze activiteiten merk ik dat de burger ons werk waardeert. Volgens mij is dit belangrijk om de kloof tussen boer en burger te verkleinen. Daarom vind ik ook

dat we veel meer aan PR zouden moeten doen. Zo zouden de kinderen op school toch moeten leren waar het voedsel vandaan komt, zo’n essentieel onderdeel van het leven!’

AKKERBOUWBELANG

‘In mijn werk blijf ik het akkerbouwbelang naar voren brengen, niet alleen naar de burger toe maar ook naar andere instanties, zoals het faunafonds. Zo hebben we hier veel ganzenschade. Zoals het nu gaat werkt het niet. Ik pleit voor een betere aanpak. Verder is het van belang dat de NAV veel meer bekend wordt bij de akkerbouwers zelf en dat akkerbouwers beter samenwerken. We mogen geen prijsafspraken maken, maar wel volumeafspraken. Samenwerking is in ons eigen belang.’

HOBBY’S EN VRIJE TIJD

‘Als nevenactiviteit heb ik coniferen voor particuliere verkoop en help ik soms op de camping. Zo is mijn tijd goed ingevuld’, aldus natuurliefhebber en boer met passie voor het vak Martin de Ruiter. NAV

Verslag Extra ALV op 17 december

Op de tweede extra ALV van 17 december 2014 is met algemene stemmen aangenomen dat de leeftijdsgrens voor bestuurders uit de statuten gaat en dat de maximale termijn voor bestuurders wordt verlengd van 9 naar 15 jaar. Ook is besloten om het quorum voor een statutenwijziging te laten vervallen. De wijzigingen worden in januari door de notaris ingeschreven. NAV

Actiedag tegen vrijhandelsverdragen in Brussel

Op 9 december 2014 was er in het Europe Parlement een actiedag tegen de vrijhandelsverdragen die nu in de maak zijn, zoals CETA en TTIP. Een delegatie van het NAV-bestuur was aanwezig en nam deel aan verschillende workshops.

Het ochtendprogramma was gevuld met lezingen en debatten, waarin vertegenwoordigers van o.a. consumenten- en boerenorganisaties hun bezwaren tegen de vrijhandelsverdragen konden uiten.

's Middags waren er verschillende workshops. De workshop Landbouw werd geleid door een Spaanse en een Ierse Europarlementariër. De Ier riep op om boerenorganisaties te mobiliseren tegen de verdragen. In Ierland hebben natuurbeschermingsorganisaties en de linkse partijen nauwelijks invloed, omdat zij altijd tegen dergelijke zaken protesteren, maar de landbouwlobby kan wel degelijk gewicht in de schaal leggen. Er werd ook gesproken over het organiseren van een nieuwe protestdag in april, maar belangrijker lijkt het om meer ruchtbaarheid aan de

protesten te geven via bijvoorbeeld Twitter. Een protestdag met maar 100 deelnemers en geen verslag in de pers heeft te weinig invloed. Een andere workshop ging over sociale organisaties en werd o.a. georganiseerd door de Nederlandse Europarlementariër Anne-Marie Mineur (SP). Aan deze workshop deden vertegenwoordigers van sociale bewegingen uit diverse Europese landen mee. In de discussie werd duidelijk dat in vrijwel alle Europese landen zowel het publiek als de parlementariërs zich niet of nauwelijks bewust zijn welke gevolgen de verdragen kunnen hebben voor bijvoorbeeld ons voedsel, maar ook voor rechten van werknemers en databescherming en onze privacy. Het werd van groot belang geacht om ook massaal in te zetten op de informatieverstrekking over de gevolgen van de verdragen. De NAV zal u dan ook blijven informeren over de vrijhandelsverdragen en hun gevolgen voor met name de productie van en handel in voedsel en blijft ervoor pleiten dat voedsel buiten de verdragen wordt gehouden. **NAV**

Voordelig kennismaken met de NAV!

Nog geen lid van de enige echte, onafhankelijke en sectorale vakbond van en voor akkerbouwers, de NAV? Word dan nu lid. Dat is nu heel aantrekkelijk: tot 1 januari 2016 betaalt u € 100,-. Of: u bent al lid maar uw buurman of vriend nog niet? Help de NAV versterken en overtuig uw collega van het goede en nuttige werk van de NAV. Ook voor uw collega geldt: tot 1 januari 2016 is de contributie slechts € 100,-. De NAV is puur sectoraal voor het akkerbouwbelang en stelt het inkomen van akkerbouwers centraal. Belangenbehartiging kan plaatsvinden zonder concessies te doen aan andere sectoren. De NAV zet zich in voor faire opbrengstprijzen, dat wil zeggen integrale kostprijs (dus inclusief vergoeding voor eigen arbeid en eigen vermogen) plus ondernemersmarge. De vakbond strijdt voor betere toekomstkansen dan degenen die de akkerbouw willen overleveren aan de grillen van de (wereld)markt. U ziet het: de NAV is uniek. Lid worden kan via het inschrijfformulier. Dit kunt u vinden op www.nav.nl of pak de telefoon (0168 - 329 130).

Agenda ALV 11 februari 2015

Op 11 februari wordt de reguliere Algemene Ledenvergadering gehouden in de Meeuwenhoeve te Lelystad.

Aanvang 15.30 uur.

Het voorstel voor de agenda is:

1. Opening
2. Notulen Algemene ledenvergaderingen NAV d.d. 3 dec 2014 en 17 dec 2014 *)
3. Mededelingen en ingekomen stukken
4. Jaarverslag NAV 2014 *)

5. Financieel verslag NAV 2014 *)
  6. Bestuurssamenstelling en -verkiezing.
  7. Rondvraag
  8. Sluitting
- *) worden op verzoek toegestuurd

De begroting 2015 en contributie 2015 zijn al goedgekeurd op de ALV van 3 december 2014. **NAV**

Jaarcongres NAV op 11 februari over Risicomanagement

Het jaarcongres van de NAV heeft als onderwerp Risicomanagement. Welke risico's zijn er en hoe kunnen akkerbouwers hier het beste mee omgaan? In hoeverre kun je daarmee de bedrijfsinkomsten zeker stellen? Dit onderwerp zal door een aantal sprekers vanuit verschillende kanten worden belicht. Zo zijn er sprekers over de termijnmarkten, de verschillende vormen van weersverzekeringen en over zekerheden inbouwen in contracten. Het belooft een interessante en leerzame bijeenkomst

te worden. We rekenen op uw komst! 11 februari, De Meeuwenhoeve, Meeuwenweg 28, 8218 NE Lelystad. Aanvang 19.00 uur. **NAV**

Contactpersonen

Voorzitter
Teun de Jong
0518 - 400 081

Regio Noord
Jelte Wiersma
0594 - 688 804

Regio Noordoost
Berend Jansema
0599 - 326 308

Regio Flevoland
Keimpe van der Heide
0320 - 213 611

Regio Noord-Holland
Tom Koenraadt
06 - 11 47 21 39

Regio Zuidwest
Kees van Dijk
0167 - 502 211

Regio Zuid
Kees van Dijk
0167 - 502 211

Nederlandse Akkerbouw Vakbond
Groeneweg 62
4759 BB Noordhoek

tel : 0168 - 329 130
fax : 0168 - 328 735
e-mail : info@nav.nl
website : www.nav.nl
twitter : @NAV_AkkerBouwer

